

KUHMOISTEN KAUSIASUMISEN TAVOITEOHJELMA 2021 - 2025

1. YLEISTÄ

Entisten vuosikymmenien huvila-asutus ja kesäasutus ovat muuttuneet erääksi monipaikkaisuuden muodoksi. Entiset kesäasukkaat ovat muuttuneet kausiasukkaiksi, jotka asuvat mökkikunnassa vaihtelevasti ympäri vuoden elämäntilanteen mukaan. Digitalisaatio mahdollistaa myös työnteon mökkikunnassa, joten asuminen ei rajoitu pelkästään vapaa-aikaan eikä kesäaikaan. Koronan vaikutukset saattavat johtaa pysyvään kausiasumisen lisääntymiseen.

Muutos huvila-asukkaasta kausiasukkaaksi edellyttää vahvempaa osallisuutta mökkikunnan elämään ja sen yksityisten ja julkisten palvelujen käyttöön.

Tavoiteohjelman tarkoitus on vahvistaa kausiasukkaiden kiinnostusta Kuhmoisten kuntaa kohtaan sekä kunnan, sen yrittäjien ja vakinaisten asukkaiden kiinnostusta kausiasukkaiden palvelujen ja osallisuuden kehittämiseen.

Tavoiteohjelman tavoitteena on tukea kunnan, Kuhmoisten yrittäjien ja kausiasukkaiden yhteisiä tavoitteita pyrittäessä hakemaan konkreettisia ratkaisuja kausiasumisen kysymyksiin ja haasteisiin sekä kunnan elinvoiman vahvistamiseen. Aktiiviset kausiasukkaat tuovat Kuhmoisiin elinvoimaisuutta ja hyvinvointia. Kausiasukkailla on halua Kuhmoisten kehittämiseen.

Tavoiteohjelma seurataan ja tarvittaessa tarkistetaan vuosittain.

2. KUHMOINEN KESÄMÖKKIKUNTANA

Ilta-Sanomien on vuodesta 2015 alkaen tutkinut mökkikuntia viiden tilaston perusteella. Vertailussa ovat olleet mökkien määrä suhteessa kunnan asukaslukuun, mökkimurtojen määrä suhteessa mökkien määrään, kesän keskilämpötila ja sademäärä. Lisäksi on otettu huomioon kansan mielipide Ilta-Sanomien suuren mökkikyselyn perusteella.

Kuhmoinen oli vuoden 2020 vertailussa Suomen 16. paras mökkikunta ohittaen monet naapurikunnat. Kuhmoinen on myös saaristolaisissa (494/1981) tarkoitettu saaristo-osakunta.

Kuhmoisten monet julkiset palvelut ovat pääosin samoin ehdoin kausiasukkaiden kuin vakinaisten asukkaiden käytettävissä. Tällaisia palveluita ovat mm. huippukuntoiset liikuntapaikat, ohjatut ryhmät, hyvät kirjastopalvelut, kunnan osin

rahoittama laajakaistaverkosto, edulliset elokuvaesitykset, rakennusvalvonnan palvelut ja jätehuolto. Terveyspalvelut ovat nykyjärjestelmässä olleet hyvin myös kausiasukkaiden käytettävissä.

Yksityisiä kaupallisia palveluita on tarjolla markkinakysyntää vastaavasti. Kausiasukkaat voivat tukea niiden vahvistumista ja säilymistä suuntaamalla ostojaan mahdollisimman paljon Kuhmoisiin, jossa löytää aina pysäköintipaikan ja voi asioida useimmiten jonottamatta. Kausiasukkaiden johdosta Kuhmoisissa kaupallinen palvelutaso on parempi kuin se olisi pelkästään vakinaisen väestön kysynnän pohjalta.

3. KUHMOISTEN KUNNAN JA KAUSIASUKKAIDEN YHTEISTOIMINTA JA VERKOSTOITUMINEN

Kuhmoisten kunnan ja kausiasukkaiden yhteistoimintaelimenä on kausiasukastoimikunta, jossa on edustus Kuhmoisten kunnasta, Kuhmoisten vapaa-ajan asukkaat ry:stä sekä Kuhmoisten Yrittäjät ry:stä. Kuhmoisten kunta on myöntänyt vuosittain Kuhmoisten vapaa-ajan asukkaat ry:lle vuosi- ja kohdeavustusta. Kuhmoisten vapaa-ajan asukkaat ry. järjestää kunnan ja niiden kylien tulevaisuusnäkyviä pohtivia seminaareja ja kyläfoorumeita, osallistuu yhdistystoimintaan sekä tarjoaa talkoovoimin mm. jätehuoltoapua kausiasukkaille ja vakinaisille asukkaille.

4. KAUSIASUMISEN TAVOITEOHJELMA 2020 - 2025

4.1. Tavoitteet kausiasumiselle

Kunnan kannalta tavoiteohjelma tukee kunnan elinvoiman vahvistamista sekä kausiasukkaiden kannalta viihtyisän, turvallisen, virikkeellisen, luonnonläheisen, saasteettoman ja palvelukykyisen kausiasumisympäristön tarjoamista. Palvelujen saatavuuden ja monipuolisuuden säilyttäminen ja vahvistaminen koskee mm. ruoka- ja muita kauppoja, kulttuuripalveluita, kirjastoa, yhdistystoimintaa, terveydenhoitoa, sosiaalisen hyvinvoinnin palveluita ja liikuntapalveluita.

Tavoiteohjelma jakautuu 12 kohtaan, joissa on pitkän ja lyhyen aikavälin tavoitteita eri osa-alueille, jotka koskevat kausiasumista.

4.2. Kausiasukkaiden osallisuuden edistäminen

Kuntalain (410/2015) 22 §:n mukaan osallistumisesta ja vaikuttamisesta voidaan edistää mm. selvittämällä asukkaiden ja kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen

päätöksentekoa. Kuntalaissa määriteltyjä lakisääteisiä osallistumis- ja vaikuttamiselimiä ovat nuorisovaltuusto ja vanhusneuvosto, joiden jäsenet ovat kunnan vakinaisia asukkaita.

Kausiasukastoimikunta on kausiasukkaiden osalta elin, joka edistää samoja tavoitteita kuin edellä mainitut lakisääteiset vaikuttamiselimet. Osaltaan tavoitetta palvelee myös kunnan edustajien osallistuminen yhdistyksen järjestämiin kyläfoorumeihin ja vastaaviin tilaisuuksiin, joiden toteutustapaa voidaan kehittää siten, että ne voivat välittää paremmin kausiasukkaiden toiveita kunnan päätöksentekoon sekä ylläpitää avointa ja jatkuvaa vuoropuhelua kunnan kanssa.

Kausiasukastoimikunnassa ovat mukana kunnanhallituksen valitsemat Kuhmoisten kunnan edustajat, Kuhmoisten Yrittäjät ry:n valitsemat edustajat sekä Kuhmoisten vapaa-ajan asukkaat ry:n valitsemat edustajat. Kausiasukastoimikunta kokoontuu 2-3 kertaa vuodessa.

Kuhmoisten Yrittäjien valitsemat eri vuosien kesäkuhmoislaiset ovat voimavara, jota voidaan hyödyntää enemmän kausiasukkaiden ja kunnan välisessä yhteistyössä.

Tavoitteena on kunnan vakinaisten asukkaiden ja kausiasukkaiden yhdenvertaisuus kausiasukkaiden arjen kannalta lainsäädännön asettamissa rajoissa.

Osallisuutta edistää myös kausiasukkaiden aktiivinen panos ja osallistuminen Kuhmoisten yhdistys- ja harrastustoimintaan sekä sosiaaliseen elämään.

Kausiasukkaiden aktiivinen osallistuminen kyläyhdistysten toimintaan edistää kausiasukkaiden osallisuutta Kuhmoisissa ja sen kyläkunnilla.

4.3. Kaavoitus, rakentaminen ja rakennusten kunnossapito

Tavoitteina ovat joustavat asiointimahdollisuudet kuntaan, kestäväen kehityksen rakentamisen edistäminen sekä rakentamiseen liittyvien neuvontapalveluiden pysyminen ja helppo saatavuus.

Koronapandemia on lisännyt kiinnostusta maaseutuasumiseen. ”Tee työtä maailmalla, asu Kuhmoisissa” voisi olla entistä useamman kausiasukkaan tavoitteena. Tämän edistämiseksi vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakinaiseksi asunnoksi tulisi tukea kaavoituksen ja rakentamismääräysten kautta.

Vapaa-ajan asuntojen kunnossapitoa tulee edistää esimerkiksi tietoa jakamalla, mihin esimerkiksi Suomen Omakotiliiton talon huoltokirja tarjoaa konkreettista apua, ja edistämällä mökkitalokkarien palvelujen käyttöä.

4.4. Ympäristöhoito ja vesiensuojelu

Ympäristöhoito on keskeinen osa niin kausiasukkaiden kuin vakinaisten asukkaiden elinympäristöä. Pyritään yhteisesti hakemaan ratkaisuja ympäristöhoitoon ja ilmastoviisaisiin toimintatapoihin mm. hiilineutraalinen kunta -tavoitteeseen liittyen. Osa tähän liittyviä palveluja on sähköautojen latausmahdollisuuksien lisääminen. Tarvitaan myös tarpeeksi jäteastioita ja lisää Antinkorven jäteaseman aukioloaikoja. Jätteiden oikeaa lajittelua edistäisivät alueellisiin jäteastioihin kiinnitetyt yksityiskohtaisemmat lajitteluohjeet.

Toimivat vesiensuojelutoimet ovat tärkeä yhteistyökohde kunnan, valtion viranomaisten sekä Kuhmoisten vapaa-ajan asukkaat ry:n välillä.

4.5. Tiet

Maanteiden ympärivuotisen kunnon parantaminen on keskeinen tavoite. Tähän tarvitaan yhteistä kunnan ja Kuhmoisten vapaa-ajan asukkaat ry:n vaikuttamista valtion tiehallintoon. Kunnan yksityistieavustusten myöntämisperusteita tulisi muuttaa siten, että avustuksia voidaan myöntää myös sellaisille yksityisteille, joiden vaikutuspiirissä on vain kausiasukkaita.

4.6. Liikennepalvelut

Julkisen liikenteen palvelut tulisi turvata tarvittaessa uusien palvelumuodoin (kutsuliikenne ym.). Kylien asiointiliikenne on tärkeä myös kausiasukkaille, ja se tulisi säilyttää. Taksien saatavuus tulisi turvata kaikkina vuorokauden aikoina.

4.7. Terveyspalvelut

Soteuudistuksessa kausiasukkaat on otettava huomioon terveyspalvelujen tarjonnassa ja mitoituksessa. Yhdistys voi tehdä aloitteita kausiasukkaiden terveyspalvelujen parantamiseksi. Uusia palveluja voivat olla mm. erilaiset etä- ja liikkuvat palvelut.

4.8. Turvallisuus

Turvallisuuden varmistaminen haja-asutusalueilla on tärkeää niin kylien vakinaisen kuin kausiasutuksenkin kannalta. Keinona turvallisuuden vahvistamiseen ovat olleet

muutamilla kylillä tehdyt kylien turvallisuussuunnitelmat. Pyritään löytämään resursseja niiden tekemiseen muillakin kyläkunnilla.

Riittävät myös kausiasukkaat huomioon ottavat ensihoito-, pelastus- ja poliisipalvelut Kuhmoisissa tulisi turvata.

Mökkimurtojen ja sään aiheuttamien vahinkojen torjuntaan ja seurantaan tulee löytää keinoja esim. vapaaehtoisesta naapurivavasta.

4.9. Kiinteistövero ja kunnalliset maksut

Kausiasukkaiden edunvalvonnan tavoitteena on kiinteistöveron kohtuullisuus ja riittävä vastine verorahoille ja kunnallisille maksuille palvelujen kehittämisessä

4.10. Kaupalliset palvelut ja yhteistyö Kuhmoisten yrittäjien kanssa

Tavoitteena on monipuolisten palvelujen säilyttäminen, majoitus- ja ravintolapalvelujen parantaminen sekä yritysten yhteistyön ja verkottumisen tehostaminen (monta palvelua samalta luukulta). Tavoitteena on aktivoida kausiasukkaita käyttämään mahdollisimman paljon Kuhmoisten kaupallisia ja muita palveluita ja näin tukea niiden säilymistä Kuhmoisissa. Panostetaan siihen, että kausiasukkaat löytävät tarvitsemansa palvelut helposti. Pyritään yhteistyöhön uusien palvelukonseptien kehittämiseksi. Etätyön lisääntyminen luo markkinoita vuokrattavien etätyötilojen tarjonnalle.

4.11. Yhteistyö kyläkuntien, kyläyhdistysten ja kansalaisjärjestöjen kanssa

Vakiinnutetaan kunnan, kyläyhdistysten, Kuhmoisten kansalaisjärjestöjen sekä vapaa-ajan asukkaiden yhteistyö näkyväksi osaksi kunnan toimintaa. Tarvitaan enemmän keskinäistä yhteistyötä ja tiedottamista sekä toiminnan parempaa koordinoitua.

4.12. Edunvalvonta

Vaikuttamisen ja edunvalvonnan lähtökohtana on hyvä vuorovaikutus ja yhteishenki kaikkien osapuolten kesken.

Kausiasukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistyksen tulee näkyä kunnan eri toiminnoissa kausiasumisen merkityksen edellyttämällä tavalla ja myös osallisuutena kausiasumiseen liittyvien asioiden valmistelussa.

Edunvalvonnassa tulee hyödyntää Vapaa-ajan asukkaiden liitto ry:tä (VAAL) ja Suomen Omakotiliittoa valtakunnallista merkitystä omaavien ja valtakunnallista vaikuttamista edellyttävien kausiasumisen tavoitteiden edistämiseksi.

Kuhmoisten vapaa-ajan asukkaat ry kasvattaa jäsenmääräänsä kymmenkertaiseksi nykyisestä ja v. 2025 se on jäsenmäärältään suurin yhdistys Kuhmoisissa, jonka kokemusosaamiseen perustuvia näkemyksiä kuunnellaan. Yhdistyksen vaikuttamisen keinoja ovat lausunnot, kannanotot, mielipidekirjoitukset ja kampanjat. Lisäksi yhdistys ylläpitää jatkuvaa ja avointa vuoropuhelua sidosryhmiensä ja kunnallisten päättäjien kanssa.

4.13. Tiedottaminen

Keskeistä osallisuuden edistämässä on kausiasukkaisiin kohdistuva monikanavainen tiedotus sekä kausiasukkaiden arvostaminen osa-aikaisina kuntalaisina.

Kuhmoisten kunnan nettisivu, Kuhmoinen – Kunta -Facebook-sivu, visit.kuhmoinen.fi sekä Kuhmoinen palvelee -julkaisu ovat keskeisiä tiedotuskanavia kausiasukkaille. Lisäksi Kuhmoisten vapaa-ajan asukkaiden omat nettisivut ja muut sosiaalisen median sovellukset ovat tärkeä viestintäkanava.

Kuhmoisten Sanomille tarjotaan aktiivisesti kausiasumista ja sen tavoitteita koskevaa uutismateriaalia.

Myös epäviralliset kanavat, jotka tavoittavat laajalti kausiasukkaita, otetaan huomioon tiedotuksessa.

Kuhmoisten vapaa-ajan asukkaiden yhdistyksen tunnettavuutta ja näkyvyyttä lisätään.

4.14. Ohjelman toteuttaminen ja vuosittaiset kärkihankkeet

Kausiasukastoimikunta päättää vuosittain kärkihankkeesta, jolla edistetään tavoiteohjelman toteutumista. Tavoiteohjelman toteutumista seurataan aktiivisesti ja sen painopisteitä tarkennetaan joustavasti tiedon ja kokemuksen lisääntyessä.